

Redactie : Postbus 318
7400 AH Deventer
Telefoon : 0570 – 682117
Internet : www.pensioenfonds-tdv.nl
E-mail : info@pensioenfonds-tdv.nl

Juli 2004

Jaargang 6

Verkort Jaarverslag 2003

In deze Pensioenblik bieden wij u een samenvatting aan van het Jaarverslag 2003 van Stichting Pensioenfonds TDV. Dit Jaarverslag is opgesteld volgens de Ontwerprichtlijn voor de Jaarverslaggeving van Pensioenfonds, die door de Raad voor de Jaarverslaggeving verplicht is gesteld.

Het meerjarenoverzicht uit het Jaarverslag is op de achterzijde van deze Pensioenblik afgedrukt.

Bestuur

In 2003 is de samenstelling van het bestuur van het pensioenfonds niet gewijzigd.

Het bestuur, zijnde het beleidsbepalend orgaan, kwam in 2003 vijf keer in plenaire zitting bijeen. In de vergaderingen werd naast de vaststelling van het jaarverslag 2002, de franchise, de premie en de toeslagen 2003 alsmede het beleggingsplan 2004, onder meer gesproken over de nieuwe pensioenregeling, de dispensatie van de verplichting tot deelname aan de pensioenregeling van Bedrijfstakpensioenfonds voor de Metalektro (PME), de financiële positie van het fonds en de invoering van nieuwe overlevingstafels.

Bovendien werd op 11 april 2003 de jaarlijkse studiedag gehouden met als thema "Een Gezond Indexatiebeleid".

Financiële positie van het fonds

De Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK) eist dat pensioenfonds voldoende buffers aanhouden om waardedalingen in de beleggingen

(zakelijke en vastrentende waarden) te kunnen opvangen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een minimaal benodigde reserve (ter voorkoming van onderdekking) en een gewenst benodigde reserve (ter voorkoming van reservetekort).

Omdat Pensioenfonds TDV een reservetekort heeft, werd op 1 mei 2003 aan de PVK een sluitend herstelplan reservetekort toegezonden. Op 17 juni 2003 is bericht terugontvangen dat het herstelplan voldeed aan de daaraan te stellen eisen en dat de PVK geen aanvullende opmerkingen had. Jaarlijks zal evaluatie plaatsvinden.

Premie

Na een premievrijstellingsperiode van drie jaar is met ingang van 1 januari 2003 25% van de kostendekkende premie aan de werkgever in rekening gebracht. De werkgever verhaalt 40% van deze premie op de daarvoor in aanmerking komende werknemers.

Voor 2003 kwam de premieheffing neer op 9,5% van de pensioengrondslag. Per 1 januari 2004 zal, overeenkomstig het herstelplan reservetekort, de premiestelling worden verhoogd naar 50% van de kostendekkende premie.

Aanpassing pensioen-aanspraken

Omdat de APP-dekkingsgraad op de peildatum 30 november 2003 99,1% was, heeft het bestuur, overeenkomstig het pensioenreglement, besloten de indexatie voor slechts 50% toe te kennen. De consumentenprijsindex (CPI) over de periode juli 2002 – juni 2003 was gestegen met 1,98%. Als gevolg daarvan zijn de ingegane pensioenen en de slapersrechten met ingang van 1 januari 2004 verhoogd met 0,99%.

Reservetekort

Per 31 december 2003 is de klassieke dekkingsgraad berekend op 107,7% (2002: 109,6%). De benodigde dekkingsgraad ingevolge de PVK-circulaire d.d. 30 september 2002 is ten opzichte van 2002 gestegen naar 122,5% (2002: 118,4%). Het reservetekort is derhalve toegenomen tot € 46,4 miljoen (2002: € 23,8). De toename van het reservetekort met € 22,6 miljoen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de voorgescreven berekeningssystematiek van de aan te houden beleggingsbuffer voor aandelen. De positieve indirecte beleggingsopbrengsten gedurende 2003 hebben ultimo 2003 geresulteerd in een forse toename van de beleggingsreserve voor aandelen, vanwege het feit dat begin 2003 de stand van de aandelenbenchmark een extreem dieptepunt kende. De PVK-richtlijnen stellen dat een beleggingsbuffer dient te worden aangehouden om een daling van 10% onder de laagste stand van de benchmark in de laatste 12 maanden te kunnen opvangen.

Verwacht mag worden dat het reservetekort zal afnemen in het komende boekjaar. Belangrijke factoren hierbij zijn de heroverweging van berekeningsfactoren door de PVK, alsmede verder herstel van indirecte beleggingsresultaten als gevolg van een verbeterd beursklimaat.

Jaarverslag
2003

In de actuariële verklaring in het Jaarverslag wordt al rekening gehouden met de aangepaste PVK-richtlijn van een maximering van de gewenste aandelenbuffer op 25%, waardoor het reservetekort ultimo 2003 € 33,1 miljoen bedraagt.

Periodiek onderzoek PVK

Op 6 oktober 2003 startte een drie-daags periodiek onderzoek van de Pensioen- & Verzekeringkamer. Tijdens dit onderzoek vonden onder andere individuele gesprekken plaats met de personen die verantwoordelijk zijn voor de beleidsontwikkelingen, de uitvoering van de pensioenadministratie, het vermogensbeheer en de financiële administratie. In dit kader is ook gesproken met de voorzitter en secretaris van het bestuur van Pensioenfonds TDV.

Op 14 november 2003 deelde de PVK ons mede, behoudens enkele bemerkingsen, niet ontevreden te zijn over de door het pensioenfonds genomen maatregelen teneinde de verschillende risico's te beperken.

Nieuwe pensioenregeling

Zoals werd aangegeven in voorgaande jaarverslagen, heeft de Commissie Nieuwe Pensioenregeling diepgaand onderzoek gepleegd naar de mogelijkheden tot aanpassing van de pensioenregeling, rekeninghoudend met de dispensatie-eisen van PME.

Aangezien de regeling van Stichting Pensioenfonds TDV tot op heden altijd in positieve zin afweek van de bedrijfstakregeling (lagere franchise, geen maximum salaris, e.d.) heeft het bestuur van Pensioenfonds TDV besloten om, indien mogelijk, zo dicht mogelijk bij de huidige regeling te blijven. De Commissie nieuwe Pensioenregeling heeft de opdracht gekregen te onderzoeken welke elementen aan de nieuwe basisregeling (een geïntegreerde middelloonregeling met pensioenrichtleeftijd 62 jaar) kunnen worden toegevoegd.

Vóór 1 juli 2004 zal het proces van invoering van een nieuwe regeling (inclusief overleg en verzoeken tot goedkeuring) zijn doorlopen. Daarnaast zal een nieuw reglement zijn opgesteld en ter toetsing aan PME zijn aangeboden en zullen alle

betrokken deelnemers tijdig geïnformeerd worden over het nieuwe pensioenreglement.

Parallel aan het proces van invoering van de nieuwe regeling is een traject opgestart van selectie, aanschaf en implementatie van een nieuw automatiseringspakket voor de pensioenadministratie.

Overgang naar IFRS

Uiterlijk 2005 dienen alle Europese beursgenoteerde ondernemingen hun geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens International Financial Reporting Standards (IFRS, voorheen IAS).

De Nederlandse regering heeft verscheidene keren aangegeven dat zij de intentie heeft om het toepassingsgebied van IFRS uit te breiden tot financiële instellingen, in het bijzonder banken en verzekeringsmaatschappijen. Op dit moment is het onzeker of deze intentie zal worden vertaald in wetgeving. Vandaar dat het thans onduidelijk is of ook pensioenfonds onder de verplichting zullen gaan vallen om uiterlijk 2005 de jaarrekening op te stellen volgens IFRS. In een brief aan de Tweede Kamer van 23 maart 2004 heeft de Minister van Justitie namelijk afgezien van het voornemen om toepassing van IFRS verplicht te stellen voor niet-beursgenoteerde financiële instellingen waaronder ondernemingspensioenfonds.

Invoering nieuwe overlevingstafels

In het jaarverslag 2002 werd reeds melding gemaakt van de invoering in 2003 van de op 27 maart 2002

door de Commissie Overlevingstafels van het Actuarieel Genootschap gepresenteerde nieuwe overlevingstafels GBM/V 1995-2000.

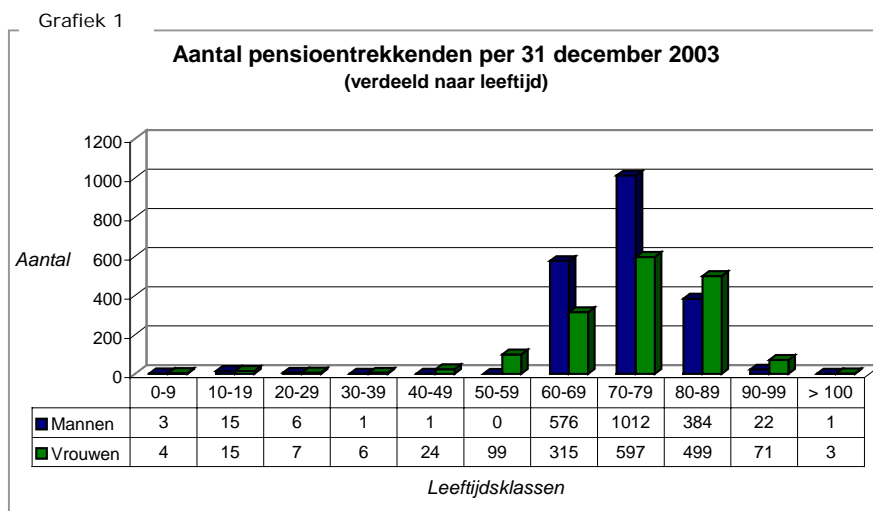
Om rekening te houden met de toekomstige stijging van de levensverwachting, worden op overlevingstafels zogeheten leeftijds-terugstellingen toegepast. Een leeftijdsterugstelling van bijvoorbeeld 2 jaar betekent dat voor het bepalen van de pensioenlasten de deelnemer twee jaar jonger wordt verondersteld dan deze in werkelijkheid is. Het effect hiervan is dat met een verlaagde sterftkans wordt gerekend en dus wordt aangenomen dat een deelnemer langer leeft.

Door de waarneming dat de gemiddelde levensverwachting voor mannen sterker stijgt dan voor vrouwen, wordt op advies van de raadgevend actuaris van het pensioenfonds in de nieuwe tafels een leeftijdsterugstelling gehanteerd van 3 jaar voor mannen en 1 jaar voor vrouwen. Bij de tot op heden gebruikte overlevingstafels GBM/V 1990-1995 gold een terugstelling van 2 jaar voor mannen en 1 jaar voor vrouwen.

De overige gehanteerde grondslagen, zoals gehuwdheidsfrequenties, interest en kostenopslag, zijn niet gewijzigd. De kosten als gevolg van de overgang naar de overlevingstafels GBM/V 1995-2000 per 31 december 2003 bedroegen ruim € 7 miljoen.

Vroegpensioenregeling

Zoals reeds in eerdere jaarverslagen is vermeld, voert het pensioenfonds de vanaf 1 januari 1998 in de bedrijfstak Metalektro geldende vroegpensioenregeling met

ingang van 1 januari 2000 in eigen beheer uit. De door het pensioenfonds aangevraagde collectieve waardeoverdracht van de in 1998 en 1999 opgebouwde vroegpensioenaanspraken van de betrokken deelnemers is echter pas onlangs financieel afgewikkeld. Op 5 januari 2004 is een totale overdrachtswaarde (inclusief rentevergoeding) van € 0,9 miljoen ontvangen.

Wijzigingen statuten, pensioenreglement en financieringsovereenkomsten

In 2003 hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in de statuten en de financieringsovereenkomsten.

In het pensioenreglement is een aanpassing doorgevoerd. In artikel 14 is met betrekking tot parttimeopbouw van pensioenen de bepaling vervallen dat bij een parttimegraad van 80% of meer een pensioenopbouw van 100% geldt.

Voorziening voor Pensioenverplichtingen

De Voorziening voor Pensioenverplichtingen (VPV) is eind 2003 toegenomen met circa € 11,7 miljoen ten opzichte van de stand ultimo 2002.

Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door de invoering van de nieuwe overlevingstafels per 31 december 2003 met als effect een verhoging van de VPV met € 7,1 miljoen. Ultimo 2003 bedroeg de voorziening € 284,2 miljoen, inclusief de voorziening voor herverzekerde rechten van € 5,8 miljoen.

De VPV bevat de contante waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken voor de pensioentrekken- den en niet-pensioentrekken- den. De VPV van € 284,2 miljoen is opgebouwd uit:

- een voorziening voor pensioentrekken- den: € 173,4 miljoen (2002: € 163,5 miljoen);
- een voorziening voor niet-pensioentrekken- den: € 110,8 miljoen (2002: € 109,0 miljoen).

De VPV is berekend door Pensioenfonds TDV en door de actuaris gecontroleerd en akkoord bevonden op basis van de actuariële grondslagen, zoals uiteengezet in het Actuarieel Rapport 2003.

Ondanks de stijging van de marktwaarde van de beleggingen in 2003 is de dekkingsgraad, zoals blijkt uit de Jaarrekening, ultimo 2003 lager (107,7%) dan ultimo 2002 (109,6%). Dit verschil is eveneens met name veroorzaakt door de invoering van nieuwe overlevings- tafels.

Verzekerden

Het aantal verzekerden ontwikkelde zich in 2003 als weergegeven in Tabel 1:

Tabel 1

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Ouderdoms- pensioen	Nabestaan- denpensioen voor de kinderen	Nabestaan- denpensioen voor de partner
Stand per 1 januari 2003	1.719 *	3.666	2.091	1.517	56
Nieuwe toetredingen	37				
Premievrij geworden	-59	59			
Ingang pensioen	-72	-233	305	99	8
Overlijden	-10	-27	-127	-78	
Afkoop en andere oorzaken	-4	-23	-174	-22	-14
Saldo mutaties	-108	-224	4	-1	-6
Stand per 31 december 2003	1.611 *	3.442	2.095	1.516	50

* In de standen per 1 januari 2003 en 31 december 2003 zijn respectievelijk 389 en 359 deelnemers begrepen met een (gedeeltelijke) premievrijstelling vanwege arbeidsongeschiktheid

Verhoging van pensioenen

Pensioenen worden reglementair ieder jaar per 1 januari verhoogd met een percentage gelijk aan het percentage waarmee het prijsindexcijfer over de maand juli van het voorafgaande boekjaar in positieve zin afwijkt van het prijsindexcijfer over de maand juli van het daaraan voorafgaande boekjaar. Onder prijsindexcijfer wordt verstaan de door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) vastgestelde consumentenprijsindex, reeks CPI Alle huishoudens afgeleid.

Per 1 januari 2003 zijn de ingegane pensioenen van alle pensioentrekken- den verhoogd met 4,37%. Dit percentage is vastgesteld door het consumentenprijsindexcijfer van het CBS van 3,37% te verhogen met 1,00%-punt, conform de ge- maakte afspraken na de invoering van de nieuwe financieringsopzet in 2000.

De opgebouwde rechten van gewezen deelnemers en de plusrechten van deelnemers met meer dan 40 deelnemersjaren, zijn per 1 januari 2003 eveneens met 4,37% ver- hoogd. De per 1 januari 2001 toe- gekende garantierechten, door de afschaffing van het alleenstaanden- pensioen, voor de op dat moment actieve deelnemers is daarentegen per 1 januari 2003 verhoogd met 3,25%, gebaseerd op de algemene loonsverhoging over het voor- gaande jaar.

Ingegane pensioenen en waardeoverdrachten

In 2003 is in totaal € 15.305.000 aan pensioenen uitgekeerd. Dit be- drag is op te splitsen zoals is weer- gegeven in Tabel 2.

In het totaalbedrag van ontvangen waardeoverdrachten is begrepen € 0,9 miljoen inzake de collectieve waardeoverdracht van vroegpen- sioenaanspraken.

Tabel 2

	x € 1.000
<i>Pensioenuitkeringen:</i>	
Maandelijkse uitkeringen	15.951
Afkopen ter vervanging van maandelijkse uitkeringen	269
	16.220
<i>Waardeoverdrachten:</i>	
Uitgekeerd	274
Ontvangen	-1.189
	-915

De totale maandbedragen per ultimo zijn weergegeven in Tabel 3 (bedragen x € 1):

De verhoging van de ingegane pensioenen per 1 januari van ieder jaar wordt berekend op 31 december van het voorafgaande jaar. De bovenvermelde bedragen zijn derhalve inclusief de verhoging per 1 januari 2004 (0,99%) respectievelijk 1 januari 2003 (4,37%).

Tabel 3

	Totaal maandbedrag	
	2003	2002
Ouderdomspensioen (waarvan alleenstaandenspensioen)	1.000.715 (81.622)	953.872 (79.009)
Nabestaandenspensioen voor de partner	354.721	343.886
Nabestaandenspensioen voor de kinderen	2.859	3.119
	1.358.295	1.300.877

Beleggingsbeleid

Bij het bepalen van de strategische asset mix speelt de vermogenspositie van het pensioenfonds een belangrijke rol. Naarmate er meer in zakelijke waarden wordt belegd, zal naar verwachting sneller een laag pensioenpremie-niveau binnen bereik komen.

Om echter in zakelijke waarden te beleggen is het noodzakelijk dat het pensioenfonds over voldoende weerstandsvermogen (buffers) beschikt, teneinde negatieve waarde-mutaties in zakelijke waarden te kunnen opvangen.

Om een gefundeerde strategische asset mix keuze te kunnen maken, wordt periodiek een Asset Liability Management (ALM) studie uitgevoerd. Het is duidelijk dat sinds 2001 de kansen op onderdekking, indexeringsachterstand en reser-vetekort zijn toegenomen. Er is momenteel sprake van een minder gunstige financiële uitgangspositie van het pensioenfonds.

Derhalve is aan Watson Wyatt Brans & Co de opdracht verstrekt de ALM studie van 2000 te actualiseren voor 2003, gezien de gewijzigde uitgangspunten en het voort-schrijdend inzicht.

ALM studies hebben vooral een beleidsondersteunend karakter. Beleggen blijft een kwestie van permanent kiezen uit alternatieven, waarbij met de specifieke omstan-digheden van het beleggings-momentum rekening dient te wor-den gehouden.

Op grond van betreffende ALM studie is besloten de asset mix met ingang van 2003 als opgesteld in Tabel 4 aan te passen:

De verdeling van de beleggingen naar beleggingscategorie per ultimo is weergegeven in Tabel 5:

Tabel 4

	Norm In procenten		Bandbreedten in procenten	Benchmark
	oud	nieuw		
Obligaties	40	45	40 – 50	JPM Neth. Govt. Bonds
Aandelen	40	32	25 – 40	TDV Aandelen
Vastgoed	20	23	20 – 25	TDV Vastgoed

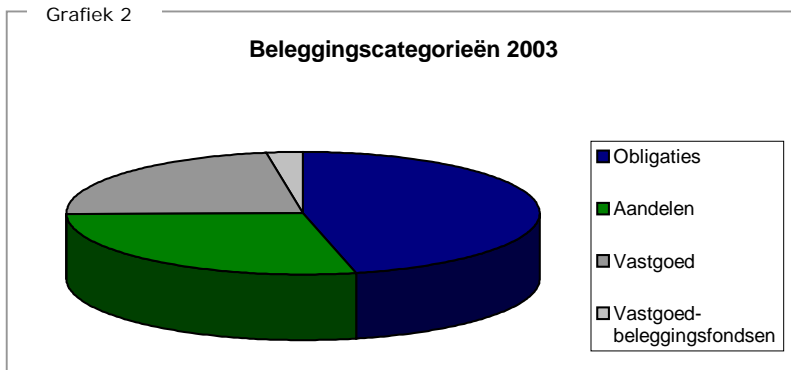
Tabel 5

	2003		2002	
	x €1 miljoen	%	x €1 miljoen	%
Vastrentende waarden				
Obligaties	138,6	46,5	143,0	49,1
Zakelijke waarden				
Aandelen	83,8	28,1	75,1	25,8
Vastgoed	75,7	25,4	72,9	25,1
- Vastgoed in exploitatie	68,3		65,5	
- Vastgoedbeleggingsfondsen	7,4		7,4	
<i>Alle beleggingen*</i>	298,1	100,0	291,0	100,0

* Exclusief Cash/Overige beleggingen

Het totaal van de beleggingen is ultimo 2003 met € 7,1 miljoen (2,4%) toegenomen ten opzichte van de stand ultimo 2002. De stij-ging is voornamelijk veroorzaakt door de koersstijgingen op de aan-delenmarkten en de positieve waardeontwikkeling van Vastgoed in exploitatie ultimo 2003.

Grafiek 2

Pensioenvermogen

(bedragen x € 1.000)

	2003	2002
Vastgoed		
Vastgoed in exploitatie	68.315	65.437
Vastgoedbeleggingsfondsen	7.370	7.427
	<u>75.685</u>	<u>72.864</u>
Financiële beleggingen		
Aandelen	83.775	75.093
Obligaties	138.668	143.049
	<u>222.443</u>	<u>218.142</u>
Totaal beleggingen	298.128	291.006
Vorderingen en overlopende activa		
Vordering uit hoofde van herverzekeringen	5.773	6.001
Rekening courant werkgever	0	128
Handelsvorderingen	443	785
Dividendbelasting	71	117
Brandschade-uitkering	0	100
Vooruitbetaalde assurantiepremie	49	43
Collectieve overdracht SVM	884	0
Overige vorderingen	66	109
	<u>7.286</u>	<u>7.283</u>
Liquide middelen	2.579	2.133
Totaal bezittingen	307.993	300.422
Kortlopende schulden		
Belastingen en premies sociale verzekeringen	495	451
Overige schulden	1.413	1.328
	<u>1.908</u>	<u>1.779</u>
Pensioenvermogen	306.085	298.643
Voorziening voor Pensioenverplichtingen	284.210	272.538
Dekkingsgraad	108%	110%

Meerjarenoverzicht

	2003	2002	2001	2000	1999
Aantal verzekerden per 31 december					
Deelnemers	1.611	1.719	1.783	1.889	2.117
Gewezen deelnemers	3.442	3.666	3.941	3.355	3.530
Pensioentrekenden	3.661	3.664	3.673	3.678	3.684
	8.714	9.049	9.397	8.922	9.331
Pensioenen (x € 1.000)					
Premies en koopsommen	2.422	868	1.306	390	160
Uitgekeerde waardeoverdrachten	274	722	1.275	6.658	12.861
Ontvangen waardeoverdrachten	1.189	633	527	163	397
Pensioenuitkeringen	16.220	15.025	14.071	13.111	12.886
Pensioenvermogen ¹⁾	306.085	298.643	330.596	350.054	383.047
Voorziening voor Pensioenverplichtingen ^{1) 2)}	284.210	272.538	263.027	244.376	237.747
Dekkingsgraad ¹⁾	108%	110%	126%	143%	161%
Pensioenuitvoeringsgegevens (x € 1)					
Maximum loon basisregeling	57.789	51.190	50.578	48.005	46.721
Franchise	17.573	17.020	16.453	16.725	16.116
Maximum grondslag basisregeling	40.216	34.170	33.279	31.280	30.605
Pensioenpremie	9,5%	0,0%	0,0%	0,0%	17,0%
- werkgeversdeel	5,7%	0,0%	0,0%	0,0%	10,2%
- werknemersdeel	3,8%	0,0%	0,0%	0,0%	6,8%
Verhogingen per 1 januari					
- fictieve salarissen	3,25%	3,45%	5,36%	4,99%	3,25%
- ingegane pensioenen	4,37%	4,68%	3,35%	1,53%	1,75%
- premievrije rechten	4,37%	4,68%	3,35%	1,53%	1,75%
Beleggingen (x € 1.000)					
Belegd vermogen ¹⁾	298.128	291.006	323.055	344.126	376.340
Totaal beleggingsresultaat	8,2%	- 4,7%	-1,0%	4,2%	9,9%

¹⁾ Het jaar 1999 is herrekend op basis van de vanaf het jaar 2000 geldende waarderingsgrondslagen.

²⁾ De Voorziening voor Pensioenverplichtingen is inclusief de voorziening voor de regeling Sociaal Plan en de voorziening voor herververzekerde rechten.